

Od leteckých modelov po olympijské regaty

(Mimoriadne bohatá a úspešná životná púť Jana „Jendu“ Matochu)

Znie to trochu ako fráza, ale skutočnosť nepustí. Aj keď má Jendo v občianskom preukaze napísaný dátum narodenia 5. január 1923, neuveriteľný životný elán akoby mu ubral dobré polstoročie. Rodák zo Střelnej v okrese Uherský Brod sa ako päťročný prisťahoval do Bratislavy a zostal jej verný až doteraz. Po otcovi stolárovi – kulisárovi, ktorý si našiel zamestnanie v Slovenskom národnom divadle, zdedil všetku jeho zručnosť a lásku k drevu. Nečudo preto, že ako malý chlapec už dokázal skonštruovať modely lietadiel a s povestnou dakotou DC3 dokonca obsadil na „Medzinárodnej leteckej súťaži“ tretie miesto. Od modelov to nemal ďaleko k bezmotorovému lietaniu, pričom prvé skúšky skladal na dúbavskej Glavici.

Všestranne nadaného chlapca však nelákali len lietadlá, ale aj lode. Počas svojich stredoškolských štúdií na priemyslovke sa pustil do stavby kajaku, ktorý potom skúšal na Malom Dunaji. Neváhal sa aj prihlásiť na prvé preteky v kategórii neregistrovaných a na prekvapenie všetkých skončil medzi najlepšími, opäť na treťom mieste. Lepší od neho boli len dvaja pretekári Kajak klubu Presburg –predchodcu dnešných Vinohradov, Németh a Mikšík.

„Seš dobrej. Nechceš jít k nám do klubu?“ Dodnes mu znejú v ušiach tieto slová vtedajšieho tajomníka lodenice KSTL, dnešného Tatrana, pána Nuhlíčka.

A tak sa jedna z najväčších našich vodáckych postáv histórie upísala na dlhé roky tomuto klubu. Jan Matocha bol v tom čase nielen aktívny pretekár, ale súčasne aj tréner. V tom čase aktívne pádlovali Jára Horák, Gusto Hermann-Lórenz čiže Indaj. To boli kanoistik, avšak spomedzi kajakárov spomeniem Čechelku a Reidla. Až po nich prišli do lodenice mladší – Marek Malík, Slávo Janský, Jožo Stowasser, Tambo Lang, Števo Lukačovič a Milan a Rudo Lachkovičovci. Pred očami mám však aj ďalšiu plejádu vynikajúcich vodákov - Hrivňákovcov, Borotvaj, Šimoni, Ondro Marek, Norovský, Slezák, Šnicla, ďalej Dinkovci a Hargašovci. Avšaj kedným z najlepších pretekárov bol olympionik a mnohonásobný majster Československa Ľubomír Kadnár. Z dievčat to bola Cicková, Čermáková, Zlata Wernerová, Trizuljaková, , samozrejme Aranka a hlavne Milada Zatloukalová – Daštinská a Helena Kittlerová. Milada bola majsterkou ČSR na 500 metrov a v debli mala zlato spolu s Helenou. Bol to vtedy naozaj veľký úspech. Keďže bolo v tom čase málo peňazí, tak buď sme za ne išli na preteky, alebo si kúpili pádla či lode. Aj preto som sa podujal vyrábať pádla, pričom spod mojich rúk ich vyšlo spolu 10 a okrem toho som postavil aj tri single kanojky, ktoré doteraz ešte fungujú...

Čo sa stýka mňa, tak som mal to šťastie a stal som sa 13 krát majstrom Československa na tratiach od 500 do 50 km a rovnako tak som triumfoval aj na 200 kilometrovom podujatí České Budějovice – Praha. Vytvoril som tam aj rekord, dosiaľ neprekonaný, lebo medzičasom postavil Slapskú priehradu.

Na vlastnoručne vyrobenej lodi som štartoval aj na OH 1948 v Londýne, kde som obsadil bodované deviate miesto. O štyri roky neskôr na OH 1952 v Helsinkách som sa predstavil v dvojkajaku spolu s O. Krutilom na 10 kilometrov. Aj do tretice sa mi črtala olympiáda a bola už už na dosah rúk, spolu s Ondrom Marekom sme sa nominovali v K2. Boli sme už zaočkovaní, nafasovali sme aj olympijské oblečenie, lenže večer pred odletom sme dostali telegram, aby sme nikam necestovali. Vraj jeden z atlétov zabehol nejaký dobrý čas a museli

ho poslať do austrálskeho Melbournu na úkor nášho dvojkajaku... Aj taký je však život, a ten športový zvlášť...

Nominačnú regatu na pražské MS v roku 1958 sme v Berlíne s prehľadom vyhrali (10 km), druhí sme boli na tisícke a tak sme patrili k favoritom aj v v Prahe. Ondro si však po strete so súpermi zlomil časť listu na pádle, a tak sme prišli do cieľa ďaleko za medailovými ambíciami.

Na OH 1960 v Ríme ma nominovali ako štátneho reprezentačného trénera, pričom Slovensko tam malo veľmi silné zastúpenie, najpočetnejšie v doterajšej histórii.. Medzi kanoistami to bol Polakovič, súťaž kajakárov absolvoval Čepčianky a štafety Špaček.

Veľký význam mali aj rôzne tréningové doplnky, ktoré sme v tom čase využívali. Boli to predovšetkým činky na získavanie sily, avšak po mojom štarte na OH v Helsinkách, kde som po prvý raz videl pádlovací bazén, som si ho v hlave preniesol k nám, rozkreslil som ho a ešte v tom istom roku uzrel svetlo sveta vo veslárskej lodenici v Petržalke. Bol to novučičký bazén pre štyroch kajakárov a šiestich kanoistov, čo bola počas zimných mesiacov veľmi vhodná tréningová pomôcka, ktorú využívajú vodáci na Slovensku do dnešných čias.

Okrem toho mali vodáci ako doplnkový šport číslo jeden beh na lyžiach. Pomocou neho sme naberali kondíciu celého tela, bežkovanie zvyšovalo silu svalstva a zapájalo do činnosti komplet celého človeka. Lepší prostriedok na upevňovanie svalstva rúk, nôh, chrbta a ramien ani nepoznám, nehovoriac o zvyšovaní výkonnosti srdca a pľúc. Platilo pravidlo, že dobrý vodák bol aj vynikajúcim bežcom na lyžiach. Stále ešte chodievajú takmer všetci rýchlostní kanoisti počas zimy na bežecké trate a je to normálna súčasť ich prípravy. Veľmi dobrými bežcami boli Ľubo Kadnár, Laco Čepčiansky, Miro Kadnár, Števo Lukačovič, Jožo Stowasser, Tambo Lang a mnohí ďalší. Prioritou boli dlhé a vytrvalostné behy. Neraz absolvovali populárny beh z Bratislavy na Babu a späť, teda okolo 50 kilometrov. Po dobehnutí späť si dali u Matochovcov, kde sa predtým aj prezliekli, horúceho čaju a koláčov, ktoré pripravila Jednova pani manželka. To boli časy!

Jan Matocha absolvoval spolu 15 krát veľmi obľúbené preteky v behu na lyžiach – Bielu stopu SNP z Krahúľ do Banskej Bystrice, pričom šesť rás víťazne. Vari najlepšiu bežeckú formu mal v roku 1949, keď štartoval na majstrovstvách Československa v Špindlerovom Mlýne. Na 18 km trati skončil šestnásty, čo bol aj na špecialistov – bežcov, veľmi hodnotný výsledok.

Aj keď vzišiel Jan Matocha z lodenice Tatrana, duchom bol s ňou spojený aj v časoch, keď úspešne viedol kajakárov Slávie UK. Z mnohých sa neskôr stali aj reprezentanti a dostiahli to až na európske či svetové šampionáty. S chlapcami absolvoval na vode s pádlom ne jeden tréning, nejedno sústredenie, hecoval sa s nimi o špičku lode, hoci mnohí z nich mali o desiatky rokov menej. Cez jeho ruky prešlo množstvo talentov, ktoré poctivo pipľal a otcovsky im dával rady do života – a nielen vodáckeho. A tie bývali často tie najcennejšie.

Namiesto dovetku

Jan Matocha sa narodil 5. januára 1923 v Střelnej na Morave. Štartoval na olympijských hrách 1948 a 1952. V Londýne obsadil medzik jakaarmi na 1000 metro 9. miesto a v Helsinkách spolu s Kroutilom v K2 skončili v medzijazdách. Československo reprezentoval 16 rokov. Bol aj mimoriadne úspešným bežcom na lyžiach. Po zanechaní mimoriadne bohatej a úspešnej pretekárskej kariéry sa stal trénerom a vychoval celý rad reprezentantov, pričom trénerstvu sa venuje stále v Slávii UK.